

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΑΡΜΑΤΩΛΙΚΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ὕπὸ Σ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ.

(τέλος).

II.

Ἐκεῖ, ἐπὶ τινος βράχου παρὰ το χωρίον Καστρί, ὅπου τὸ πάλαι ἢ χρησιμοδότης Πυθία συνωμίλει τοῖς ἀνθρώποις, οἱ δὲ θεοὶ κατεκρήμιζον τοὺς ὀγκώδεις λίθους κατὰ τῶν ἐφορμώντων βαρβάρων, εἰσι διεσπαρμένοι οἱ ὑπὸ τὸν Δῆμον Σκαλτοῦν Κλέφταις. Οἱ μὲν ρίπτουσι τὸ λιθάρι, οἱ δὲ διαγωνίζονται εἰς τὸ ἄλμα· ἄλλοι παίζουσι τὸν αὐλὸν καὶ ἄδουσι, καὶ ἕτεροι παρασκευάζουσι τὰ ἀργυρᾶ ὄπλα των. Βροντοῦσι τὰ χαιμαλλιά εἰς τὰ ὑποδήματά των, τὰ δὲ συρίγματα μετὰ τῶν ἀσμάτων, τῶν ἤχων τῆς φλογέρας καὶ τῆς βοῆς τοῦ ἐκφυροσσοκροτοῦντος καρυοφυλλιοῦ διακηρύττουσι τὸν ποιητικὸν καὶ ἐλευθερὸν βίον τοῦ ὄρεσιβίου Κλέφτου. Ἐπὶ παλαιοῦ κορμοῦ δένδρου, ἐκτάδην κειμένου, κἀθήται ὁ ἀρχηγὸς Δῆμος, διακρινόμενος τῶν ἄλλων ἐκ τῆς χρυσῆς φέρμελης του καὶ τῶν χρυσῶν ὄπλων του.

Παρ' αὐτῷ δὲ ὠραία, ξανθὴ ποιμενίς, δεκαεπταέτις περὶ πὺν ἡλικίαν, ἀπαστραπτουσα ἐκ τῶν πέριξ τοῦ τραχήλου της ἀνηρητημένων κοσμημάτων. Τὴν θελκτικὴν της ὄψιν καθιστᾶ θελκτικωτέραν ἢ ἐπ' αὐτῆς διαχρομένη μελαγχολία. Ἡ κόμη της ἀνταναικῶσα τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου χρυσιζέται κατερχομένη ἐπὶ τοῦ λευκοῦ τραχήλου της. Θὰ ἐπεχειροῦμεν σκιαγραφίαν τινὰ καὶ τῶν ῥόδων τῶν παρεῖων της καὶ τῆς τὸ ἀρρενωπὸν σῶμά της κοσμοῦσης βλαχικῆς στολῆς, ἀν οἱ ἀκόλουθοι ἀνέκδοτοι δημῶδεις στίχοι δὲν παρῆχον ζωγραφικωτάτην τοιαύτην

Βλαχούλα ἐρροβόλας ἀπὸ ἴψηλῆ βαχούλα
Φέρνει τὴ ῥόδα φουντωτή, τ' ἀδράχτι της γεμάτο,
Σέρνον τὰ πόδια της δροσιὰ καὶ τὰ μαλλιά της μόσχο,
Κ' αὐτὰ τὰ πασομάκια της τὸ Μάη μὲ τὰ λουλούδια.

Ἀλλὰ ποία εἶνε αὕτη ἢ μετὰξὺ τῶν Κλεφτῶν κατηφῆς ποιμενίς;

Ἔϊνε ἢ Εἰρήνη, ἢ ἐρωμένη τοῦ Δήμου, ἣν οὗτος τὴν προτεραίαν εἶχεν ἀπαγάγει. Ἀπὸ δύο ἐτῶν κατέφλεγε τὰ στήθη του, ὁ δὲ ἄσβεστος ἔρωσ του ἐγένετο αἰτία πολλῶν αἱματηρῶν συμπλοκῶν μετὰξὺ τούτου καὶ τῆς οἰκογενείας της, τῶν γονέων καὶ τῶν λοιπῶν συγγενῶν τῆς Εἰρήνης, ἀρνούμενων νὰ συγκατατεθῶσι καὶ δώσωσι τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς των πρὸς τὸν ὄρεσιβιον Κλέφτην. Ὁ Δῆμος ἐν τινι κατ' αὐτῶν συμπλοκῆ ἀπέκοψε τεμάχιον ἐκ τοῦ φορέματος τῆς Εἰρήνης, σημεῖον κατακτῆσεως, μεθ' ὃ, κατὰ τὰ αὐστηρὰ τότε ἦθη, οὐδεὶς ἐδέχετο νὰ λάβῃ σύζυγον νέαν οὕτω προσβληθεῖσαν τὴν τιμὴν, πλὴν ἀν ἐπήρχετο ἐξάγνισις διὰ τῆς ἀποδόσεως τοῦ ἀποκοπέντος τεμαχίου καὶ αἰτήσεως συγγνώμης ἐκ μέρους τοῦ προσβολέως. Ἄλλ' ὁ Δῆμος μὴ ἀρκούμενος εἰς τοῦτο καὶ διαφλεγόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος ἐπράξεν ὅ,τι ἐπράξεν, καμφθεὶς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀφροδίτης. Ἦδη κατέχει τὸν θησαυρὸν του, ἀναμένων τὴν συγκατάθεσιν τῶν γονέων του. Εὐκολώτερον θ' ἀρπάσωσι παρ' αὐτοῦ το καρυοφύλλι ἢ τὴν Εἰρήνην του. Ὡς ἄλλος Ἡρακλῆς πρὸ τῆς Ὀμφάλης μειδιά πρὸ τῆς ξανθῆς ποιμενίδος, προσπαθῶν ν' ἀποσπάσῃ ἐκ τῶν χειλέων της ἐν γλυκῷ μειδιάμα. Ἄλλ' ἢ ὠραία βοσκοπούλα κατέχεται ὑπὸ μεγίστης δυσθυμίας· νεύει πρὸς τὴν γῆν, μὲ καμπτομένη ἐκ τῶν αἰσθηματικῶν διαχύ-

σεων τοῦ ὄρεσιβίου ἐραστοῦ. Ὁ Δῆμος πειράται διὰ λέξεων νὰ διαλύσῃ τὴν δυσθυμίαν τῆς ἐρωμένης του.

— Μὴ πικραίνεσαι, Ἐρηνούλα μου. Δὲς μου μια φορὰ οὔτε μιὰ τρίχα τοῦ κεφαλιοῦ σου θὰ πειραχθῇ.

Καὶ ἀληθῶς. Παρθένος ἐν μέσῳ κλεφτῶν ἦτον ἐντὸς ἀπορθητῆτος φρουρίου. Ἡ γυνὴ τοσοῦτω ἐπροστατεύετο ὑπὸ τῶν ἀρειμανίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὥστε καὶ ἢ ἐλαχίστη κατ' αὐτῆς προσβολὴ ἐθεωρεῖτο ἐσχάτη τῶν ἀτιμιῶν!

— Ὅλοι αὐτοί, ἐπαναλαμβάνει ὁ Δῆμος, ἔμποροῦν νὰ σκοτωθοῦν γιὰ ἴσενά. Δὲς μου μιὰ ματιὰ, ἀγάπη μου.

Οὐδὲν ὅμως κατισχύει ὅπως διασκεδάσῃ τὴν λύπην τῆς Εἰρήνης, ἥτις ὠμίλει μόνον ὅταν παρεπονεῖτο ἐπὶ τῇ αἰχμαλωσίᾳ της.

Δὲν εἶχεν εἰσέτι κλίνει πρὸς τὴν δύσιν του ὁ ἦλιος, ὅτε ὁ Διάκονος τῆς μονῆς τοῦ Προδρόμου — ἢ μᾶλλον Διάκος, — διότι οἱ Ἀρματοῦλοι οὕτως ὀνόμαζον ἐκτοτε αὐτόν, ἐπαρουσιάσθη ἐν μέσῳ τῶν ὄπαδῶν τοῦ ἀρχηγοῦ Δήμου Σκαλτοῦ. Ἐπὶ τοῦ ὠραίου σώματός του ἀπήστραπτον τα ἀργυρᾶ ὄπλα του καὶ ἢ χρυσῆ κλεφτικὴ στολή του· ἀλλὰ μᾶλλον τούτων ἀπήστραπτεν ἢ εὐειδῆς μορφή του· καὶ τὸ ἐκ τῶν μεγάλων μελανῶν ὀφθαλμῶν του ἐκτοξευόμενον πῦρ. Οἱ ὄρεσιβιοὶ ἀετιδεῖς, ὡς εἶδον τὸ ἀγγελικὸν παράστημά του, ἐψιθύρισαν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των.

— Χαρά ἔς τῆνε τὴ λεβεντιά . . . !

Ὁ Διάκος ἐγένετο δεκτὸς μετὰ χαρᾶς ὑπὸ τῶν Ἀρματοῦλων, ὁμόσας καὶ τὸν ὄρκον τοῦ ἀδελφοποιτοῦ. Ὁ ἀρχηγὸς Δῆμος, ὅστις ἐγνώριζεν αὐτόν, ἐγεργεῖται καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά του τῷ εἶπε.

— Θανάση, σὲ ζηλεύω! —

Ἡ Εἰρήνη ἰδοῦσα τὸν πρῶην μοναχόν, ἠσθάνθη ταραχὴν τινὰ εἰς τὰ στήθη· πρῶτην ἴδῃ φορὰν ἐπαλλεν ἢ καρδιά της τοσοῦτω σφοδρῶς καὶ ἰδιορρόθιμως. Ἡ δυσθυμία της ἤρξατο διαλυομένη, εὐχαρὶς δὲ προσέβλεπε τοὺς περὶ αὐτὴν καὶ τὸν ἀπαγωγέα ἐραστὴν της. Δὲν παρεπονεῖτο πλέον πρὸς τὸν Δῆμον διὰ τὴν αἰχμαλωσίαν της. Ἡ ὄψις της, ἀποβαλοῦσα τὰ νέφη τῆς μελαγχολίας, ἐπληροῦτο χαρᾶς, ἐπὶ δὲ τῶν χειλέων της ἐχαράσσοντο ἰδέα μειδιάματα.

Ὁ Δῆμος, χαίρων ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς ἐρωμένης του, νομίζει ὅτι ὁ πλήρης περιπετειῶν ἔρωσ του ἤρξατο νὰ ἀνοίγῃ ῥήγματα εἰς τὰ πετρώδη δι' αὐτόν στήθη της.

— Γεῖά σου, χαρὰ σου, ἀγάπη μου, τῆ λέγει, τώρα μ' ἀρέσεις πεῖδὸ πολὺ. —

Ἡ Εἰρήνη μειδιά ἠδυπαθῶς, προσβλέπουσά τὸν Διάκον, ὁ δὲ Δῆμος νομίζει ἑαυτὸν εὐτυχῆ, διότι ἀπέσπασεν ἐκ τῶν χειλέων της ἐν γλυκῷ μειδιάμα.

— Ἐνα χαμόγελό σου θέλω νὰ ἴδω ἔστὰ χεῖλη σου ἀκόμα.

Ἡ ὠραία ποιμενίς ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν παράκλησιν τοῦ ἐραστοῦ, ἐν ᾧ τὰ βλέμματά της συναντῶνται μετὰ τῶν τοῦ Διάκου.

Πλήρης φαιδρότητος ὁ Δῆμος ἀναφωνεῖ.

— Τώρα ἔμπορῶ νὰ πῶ, πῶς πάφανε ἢ συμφοραῖς μου. Αὐτὸ μοῦ λέει τὸ χαμογέλιό σου, ἀγάπη μου;

Οἱ μεστοὶ γλυκύτητος ὀφθαλμοὶ τῆς Εἰρήνης ἀποφαίνονται καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ ἐραστοῦ, ἀλλὰ τὰ χεῖλη της ψιθυρίζουσι.

— Χριστέ καὶ Παναγία μου! Τί ὡμορφος, τί λεβέντης, ποῦνε ὁ Θανάσης! —

Αἱ ἐπακολουθοῦσαι τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου σκιαὶ καταλαμβάνουσι βαθμηδὸν τοὺς βράχους τοῦ Παρνασσοῦ. Ὁ ἐμπλεως χαρᾶς Δῆμος δι' ἐνὸς συρίγγματος καλεῖ τοὺς ἄνδρας καὶ παραγγέλλει τὰ τοῦ δείπνου τῆς χαροποιᾶς ἐκείνης ἐσπέρας. Ἐντὸς μικροῦ παρεσκευάσθη ἡ ἐκ κλάδων δένδρων χλοερὰ τράπεζα, περίξ τῆς ὁποίας ἔμελλον νὰ παρακαθῆσιν οἱ Κλέφταις. Ἡ Εἰρήνη λαμβάνει θέσιν πλησίον τοῦ Δήμου καὶ ἀπέναντι τοῦ Διάκου. Ὁ ἀμνός, διαιρεθεὶς εἰς τεμάχια, διανέμεται μετὰ ταχύτητος πρὸς τοὺς παρακαθημένους. Οἱ ἀρματωλοὶ αἰσθάνονται ἰδιαιτέραν χαρὰν διὰ τὸν δείπνον τῆς ἐσπέρας ἐκείνης· ἴσως διότι πρώτην φοράν λαμβάνουσι τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἔχωσι συνδαιτυμόνα γυναῖκα. Ὁ γέρω Λάμπρος, ἀρχαῖος Κλέφτης, λαβὼν τὴν πλάτην τοῦ ἀμνοῦ, ἐξετάζει αὐτὴν μετὰ προσοχῆς. — Ἐνα συγνεφάκι, λέγει, βλέπω πίσω ἀπὸ τὴν φουῖντα τῆς πλάτης. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὸν Δῆμον, ἐξακολουθεῖ. — Καπετάνιο! μιὰ μεγάλη στενοχώρια θὰ περάσης ἀπόψε! — Ἄλλ' οὗτος, προσηλωμένος πρὸς τὴν ἐρωμένην του, οὐδόλως ἀντελήφθη τῶν λόγων τοῦ χρησιμοδότου μάντεως. Τῆς νυκτὸς προϊούσης, εὐθυμία, χαρὰ, ἀγαλλίασις, διεχέετο εἰς τὰς ὄψεις τῶν εὐθυμούντων Κλεφτῶν. Ἡ πλόσσα, μεταδιδόμενη καὶ περιτριγυρίζουσα εἰς τὰς χεῖρας τῶν συνδαιτυνούντων ἐπιτείνει διὰ τοῦ οἴνου τὴν εὐθυμίαν. Οἱ ἦχοι τῆς φλογέρας, τὰ κλέφτικα ἄσματα, ὧν ἐκάστην εἰς τὸ τέλος στροφὴν συνώδευον αἱ ἐκπύροσκορτήσεις τῶν πιστολίων, ἀντήχουν ἀνα τοὺς περίξ ἀπορρώγας βράχους.

Ἡ Εἰρήνη εἶνε ἐξάλλος ἐκ χαρᾶς. Οἱ ὀφθαλμοί, προσηλωμένοι πρὸς τὸν Διάκον, σπινθηροβολοῦσιν ἐκ τοῦ καταβιβρώσκοντος τὴν καρδίαν τῆς πυρός. Ἐξογκοῦνται τὰ στήθη τῆς, ἐν ᾧ προσβλέπει αὐτόν, τὰ δὲ ἡδυπαθῆ μειδιάματά τῆς ἐκφράζουσι πρὸς τὸν νεαρόν Κλέφτην τὸν ἐσωτερικὸν πόθον τῆς.

— Ἐδῶ μαζῆ σας, λέγει, θὰ γυρῶ τοὺς κάμπους καὶ τὰ βράχια. — Ὁ ἐνθουσιασμός τοῦ Δήμου εἶνε ἤδη ἀπεριγραπτός ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τούτῳ.

— Κέρνα! Ῥηνούλα, κέρνα! ἀναφωνεῖ.

Ἡ Εἰρήνη κερνᾷ τὰ παλληκάρια, ἀλλὰ πρὸς τὸν Διάκον ἀτενίζει, πρὸς αὐτὸν μειδιᾷ· ἡ δὲ χαρὰ τῆς κορυφοῦται ὁπότεν συναντῶνται τὰ βλέμματά των. Οἱ βράχοι ἀντηχοῦσιν ἐκ τῶν φωνῶν τῶν ἀρματωλῶν, ἡ δὲ βοή τῶν πιστολίων καὶ μακρόθεν δίδωσιν εἰκόνα τινὰ τοῦ δείπνου τούτου. Αἴφνης σιγῇ διαδέχεται τὸν πάταγον τῶν εὐθυμούντων. Ὁ Διάκος τραγουδεῖ. . . . Χαίνουσιν ἅπαντες ἐν βαθεῖα σιγῇ, ὅπως ἀκούσωσι τῆς γλυκείας φωνῆς τοῦ ὠραίου Κλέφτου. Ἄν ἡ φύσις εἶχε δωρήσει αὐτῷ ἕκτακτον καλλονήν, ἡ ἀηδῶν τῷ ἐχάρισε τὴν φωνὴν τῆς.

Ἡ Εἰρήνη ἡδυπαθῶς προσβλέπουσα τὸν ἐραστὴν τῆς ἤκουε τοῦ ἄσματος αὐτοῦ. Ὡς ἔληξε τὸ ἄσμα τοῦ πρώην μοναχοῦ, ἡ Εἰρήνη πλήρης φαιδρότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀναφωνεῖ:

— Νὰ σὲ χαρῶ, Θανάση μου· κ' ἐγὼ τὸ ἀπεφάσισα νὰ κάνω τὰ μαλλιά σου προσκεφάλι μου.

Ὡς βοή μυρίων σφαιρῶν διήλθον διὰ τῆς ἀκοῆς τοῦ Δήμου αἱ λέξεις αὗται. Ἦδη ἤρξατο νὰ ἐννοῇ πόθεν ἐπήγαζεν ἡ χαρὰ τῆς ἐρωμένης του, ποῖος ἄρχει ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς, ποῖον ὄνομα τονίζουσιν οἱ παλμοὶ τῆς. Συνοφρουοῦται αἴφνης τὸ μέτωπόν του καὶ τὸ στήθος του ἐξογκοῦται ὑπὸ τῆς ἐν αὐτῷ μυκωμένης καταιγίδος. Ὁ ἄγριος τοῦ βουνοῦ

μαχητῆς, ὅστις ἠδύνατο νὰ κατασφάξῃ το συμπαῖν χάριν τῆς ἐρωμένης του, βλέπει αὐτὴν ἀρπαζομένην ἐκ τῶν χειρῶν του, καθ' ἣν στιγμὴν ἐνόμιζεν ὅτι τὴν σφίγγει ἐν τῇ ἀγκάλῃ του. Ὁ σάραξ τοῦ ἐρωτὸς του μεταβάλλεται εἰς ὄφιν, κατατρῶγοντα τὰ σπλάγγνα του. Ἡ παραμονὴ τοῦ ὕμεναίου του γίνεται μακροχρόνιος στεναγμῶν βίος ἐραστοῦ ἀπηλπισμένου. Οὐδέποτε, εἰς οὐδεμίαν κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχην ἠσθάνθη τοσαύτην ἀγρίαν ταραχὴν, ὅση βαρύνει νῦν τὸ στήθος του, ὅτε ἐνόμιζεν ἀνατέλλουσαν τὴν μάλλον χαρμύσσονον τοῦ βίου του ἡμέραν. Ἄλλ' ὁ Δῆμος ἀγαπᾷ υπερβολικῶς τὴν ἐρωμένην του, πᾶσα δὲ κατ' αὐτῆς σκέψις πνίγεται ἐν τῷ ὠκεανῷ τοῦ ἐρωτὸς του. Ὁ ἔρωτος τοῦ ἦτο μὲν ἄγριος, ἀλλ' ἀμέτοχος πάσης κόνεως ταπεινῆς ζηλοτυπίας. Δὲν ἐγίνωσκεν ὁ ἐραστὴς τοῦ βουνοῦ νὰ ἐκδικηθῆ ἐν τῷ ἔρωτι, ἀλλὰ νὰ ἀγαπᾷ. Εἶνε ἀτίθασσον τῶν ὄρων τέκνον, τοῦ ὁποίου ὁ ἐγωῖσμός δυνατὸν νὰ προσβληθῆ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς μάχης, ἐὰν εὐρεθῆ καὶ ἐν βῆμα πρὸ αὐτοῦ ἄλλος μαχομένος· ἀλλ' ἐν τῇ ἐρωτικῇ διαμάχῃ, ἐν ἣ νὰ λατρεύῃ μόνον γινώσκει, δὲν ἀναγνωρίζει περιφρονήσεις. Εἶνε τόσῳ μέγας, ὅστε προτιμᾷ νὰ καταλίπῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς λαπρείας του, πλέον εἰς τὸ πέλαγος τῶν ἰδίων του πόθων· αὐτὸς δὲ ἀρκεῖται νὰ διαβλέπῃ τὴν γαλήνιον φαιδρότητα, ἣτις τὸ περιβάλλει. Δὲν ὀργίζεται διὰ τὴν Εἰρήνην, ὡς ὁ Ἀγαμέμνων διὰ τὴν Βρισηίδα, ἀλλ' ὡς ἄλλος Ἀχιλλεὺς ἀφίνει ἐλευθέρην τὴν πλήττουσαν τὴν καρδίαν του κόρην. Καταπνίγει τοὺς πόθους του· συσφίγγει τὴν ἐν τοῖς στήθεσιν αὐτοῦ μανίαν· μειδιᾷ πρὸς τὴν διατρυπῶσαν τὰ στέρνα αὐτοῦ ἐρωμένην· λείπει τὰ θανάσιμα βέλη, ἅτινα κατ' αὐτοῦ ἐκτοξεύει αὐτῇ. Καὶ μὲ ὄφιν εὐχαριν, φαιδρᾶν, ἀξίαν τῆς μεγαλόφρονος ἀταπαρνήσεώς του ἀναφωνεῖ πρὸς τὴν Εἰρήνην:

— Κέρνα, Ῥηνούλα, κέρνα ὅσο νὰ φέξῃ. Κέρνα τὸ Δῆμο μιὰ φορά, τὸ Διάκο κέρνα πέντε! —

Ἡ πικρία, ἡ ποτίζουσα τὴν καρδίαν του μεταβάλλεται διὰ τῆς φράσεως — Κέρνα τὸ Διάκο πέντε . . . εἰς εὐσσημον ἄρωμα, ῥοδίζον τὰ χεῖλη τῆς ἐγκαταλιπούσης αὐτόν! Εἶνε μέγας ἐν τῇ ὑποχωρήσει του!

Ἄλλ' ἐν ᾧ δὲν λυπεῖται ὁ ἐγκαταλειφθεὶς ἐραστὴς, δυσθυμεῖ ὁ νεαρός τῆς Εἰρήνης κατακτητῆς. Ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδία του συγκρούονται, ἡ δὲ γλυκεῖα ὄψις του προδίδει ὅτι δὲν κατώρθωσεν ἡ εὐαίσθητος καὶ παρθένος εἰς ἐρωτας καρδία του ν' ἀποφύγῃ τὰ βέλη τοῦ υἱοῦ τῆς ἀρχαίας θεᾶς τῆς πατρίδος του. Ἄν δὲν κάμπτεται ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῆς ξανθῆς αἰχμαλώτου, ὑποκύπτει ὅμως ἡ καρδία του ὑπὸ τὸν ὄγκον τῶν πρὸς αὐτὸν αἰσθημάτων τῆς. Πρώτην ἤδη φοράν αἰσθάνεται ὅτι ἡ εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν Θεὸν ἐξουδετερωθεῖσα καρδία τοῦ δύναται νὰ περιλάβῃ καὶ μίαν ἐαρινὴν ὑπαρξίν, ὡς τῆς Εἰρήνης. Ἄλλ' ὁ Διάκος δὲν ἐπιθυμεῖ τὰ πρῶτα βήματά του πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος νὰ προσκόψωσιν εἰς τὰς ἀκάνθας τοῦ ἐρωτος. Πλήττεται ὑπὸ ὀδύνης, ἀναλογιζόμενος τὸν πόνον τοῦ ἀρχηγοῦ Δήμου ἐπὶ τῇ στερησει τῆς ἐρωμένης του, τὴν καταιγίδα, ἣν οὗτος ἤγειρεν εἰς τὰ στήθη συνεταίρου, μεθ' οὗ συνεδέθη πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος. Καθ' ἣν ἡμέραν ὠρῖσθη νὰ συναποθάνῃ μετ' αὐτοῦ νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ τὴν προσφιλεστέραν του ὑπαρξίν, δι' ἣν ἐπὶ τοσοῦτον ἐμῶθει! Ὁ πρώην λειτουργὸς τοῦ Θεοῦ νὰ μεταβληθῆ εἰς Πάριν, σπαράσσοντα τὰ σπλάγγνα τοῦ συναγωνιστοῦ του! Ἄντ' ἡ ἀμιλλᾶται μετ' αὐτοῦ εἰς ἀγῶνας καὶ μάχας, νὰ σκιαμαχῆ εἰς τὰς πλεκτάνας τοῦ ἐρωτος. Ἡ Εἰρήνη εἶνε ἐρωμένη τοῦ ἀρχηγοῦ. Νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς τὸν ἔρωτά τῆς; Καὶ ἀφ' οὗ ὁ Δῆμος εἶνε

τόσω μεγαλόφρων, ὥστε νὰ θυσιάσῃ τοσοῦτων ἐτῶν στεναγμούς, δὲν ὀφείλει καὶ αὐτὸς νὰ πιεῖ τὸς στιγμιαίους παλμούς του καὶ νὰ μὴ παρασυρθῇ ὑπὸ τῶν θελιγμάτων τῆς ὠραίας ποιμενίδος;

Ἄλλὰ πάλιν ἄφ' οὗ ἡ Εἰρήνη δὲν ἀνταγαπᾷ τὸν Δῆμον, νὰ ἐγκαταλειφθῇ, πληροῦσα τοὺς βράχους μὲ τοὺς στεναγμούς της; Νὰ μείνῃ ἐγκαταλειμμένη, παλαιούσα ἐν τῇ παραζάλῃ, ἐν ἣ ὄυτος τὴν ἔρριψεν, χάριν αὐτοῦ ἀποκρούσαν τὸν ἔρωτα τοῦ Δήμου; Ἡ ἐγκατάλειψις της ἀφεύκτως θὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς ἀπόγνωσην, οὗτος δὲ θὰ ἦνε ὑπαίτιος ταύτης! Καὶ ἐν ᾧ οὗτος συγκεχυμένος διήρχοντο τοῦ νοός του αἱ σκέψεις αὐταί, πλησιάσασα ἡ Εἰρήνη τῷ λέγει μετὰ τρυφερότητος.

— Γιατί, Θανάση, συγγένιασε τὸ πρόσωπό σου; Τί εὐτυχισμένη θάμουνά νὰ μποροῦσα νὰ δῶ ὅλη τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς μου γιὰ νὰ μὴ πικραίνεσαι μιὰ στιγμή!

Ἡ δρόσος ἡ ἀποστάζουσα ἐκ τῶν χειλέων τῆς Εἰρήνης ἐσχημάτισεν ἀμπώτιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Κλέφτου, καταπνίξασαν πᾶσαν ἀμφιρρεπῆ σκέψιν του. Τὸ μεσονύκτιον ἤδη παρήλθεν, οἱ δὲ Κλέφταις ἀπεσύρθησαν, ἐναπομεινάντων μόνων τῶν δύο ἐραστῶν. Ἡ Εἰρήνη ἐπαναλαμβάνει πρὸς τὸν συνοφρουόμενον ἐραστήν της.

— Θανάση, γιὰ δὲς με ἑστὰ μάτια μιὰ φορά! Εἶσαι σὺ ὄμορφο τραντάφυλλο, μὰ κ' ἐγὼ δὲν εἶμαι λουλουδί, ποῦ ταυριάζει νάμαι κοντὰ σου νὰ σὲ δροσολογῶ!

Ὁ ὠραίος Κλέφτης, ὅστις μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης παρετήρει σιωπηλῶς αὐτήν, προσηλῶν τοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τῶν ὑγρῶν ὀφθαλμῶν της, λαμβάνει τὴν χεῖρά της, στρέφει τὸ βλέμμα του πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐν μεγάλῃ ψυχικῇ ταραχῇ, καὶ μὲ φωνὴν διακοπτομένην τῇ λέγει:

— Ὅσο κι' ἂν μοῦ καίγουν τὴν καρδίαν ἄλλαις φιλοδοξίαις, πάντα μένει εἰς αὐτὴν μιὰ γωνιά γιὰ σένας, Εἰρήνη!

Τὸ πρόσωπον τῆς ποιμενίδος ἤστραψεν ἐκ χαρᾶς ὡς ἤκουσε τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ ἐραστοῦ της. Ἦτον ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς ἡ ἐρωμένη τοῦ Διάκου, ὅστις τοσοῦτω κατέφλεγε τὰ στήθη της. Ἄλλ' ὁ ἀρματωλὸς ἐραστής ἐβυθίζετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν εἰς πλείστους διαλογισμούς. Ὁ πολεμικὸς σάλος ἦτον ἐπὶ θύραις. Τίς οἶδε ποῦ θὰ ὠδήγει αὐτὸν τὸ καθήκον, ἡ ἐνθουσιῶσα καρδία του, ἡ ἀνάγκη τῆς πατρίδος!

— Ἄκουσε, τῇ λέγει, Ῥηνοῦλα! Ζοῦμε ἑστὸς δυστυχισμένα χρόνια. Δὲν μποροῦμε οὔτε ἑστὴν ἐρημίαν ἑστὸς τὰ πουλιὰ νὰ ζήσουμε ζευγαρωμένα!

— Καὶ ποῖος μπορεῖ νὰ μᾶς χωρίσῃ;

— Ὁ πόλεμος.

— Ὅπου κι' ἂν πᾶς μαζῇ σου θάμαι. Μὲς ἑστὴ φωτιά, ἑστὸν πόλεμο, ἑστὸν Ἄδη! —

Ἐμειδίασεν ἀφελῶς ὁ ὠραίος Κλέφτης ἀκούσας τῶν λέξεων τῆς ἐρωμένης του καὶ μετὰ φωνῆς γλυκείας τῇ λέγει.

— Ἄν μ' ἀγαπᾶς, Εἰρήνη, δὲν θέλω νὰ μ' ἀκολουθῆς, ἀλλὰ νὰ παρακαλῆς ἑστὸ σπῆτι τοῦ πατέρα σου γονατιστὴ τὴν Παναγίαν καὶ τὸ Χριστο γιὰ τὸ γένος μας καὶ γιὰ μένα. Καὶ ὅταν θὰ σκορπισθοῦνε τὰ μαῦρα σύγνεφα ποῦ σκεπάζουν τὴν πατρίδα, καὶ τὰ χελιδόνια κ' ἡ πέρδικες θὰ κελαῖθοῦνε ἐλευθερὰ εἰς τῆς βράχαις, θάρθω μὲ τὴν ἀνοιξί, μὲ τὰ λουλούδια τοῦ Μαΐου νὰ σὲ πάρω.

Αἱ παρειὰ τῆς Εἰρήνης ἐκαλύφθησαν ὑπὸ δακρύων μετὰ τὰς λέξεις ταύτας, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ ἐραστοῦ της, ἢ νὰ ἐπέβαλλεν αὐτῷ τὸ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκον.

Καὶ ἐν ᾧ οἱ ἀρματωλοὶ ὑπνωττον ὑπὸ τὰ συρίζοντα πεύκη, οἱ δύο ἐρασταὶ ἠτοιμάζοντο πρὸς ὀδοπορίαν ὑπὸ τὴν σελαγίζον τῶν ἀστέρων φῶς.

Ἐπὶ πέντε ὥρας ὀδοποροῦσιν ὑπὸ τὸ φεγγαβόλον φῶς τῶν Πλειάδων. Σιωπηλοὶ πορεύονται διὰ μέσου ἀνθηρᾶς πεδιάδος. Οὐδεὶς ἄλλος κρότος ἀκούεται περὶ τῆς ὑπνωττούσης φύσεως ἢ ὁ ἐκ τῆς συγκρούσεως τῶν ὄπλων τοῦ Κλέφτου. Ὁ Διάκος εἶνε βυθισμένος εἰς πλείστους διαλογισμούς ἡ Εἰρήνη ἀκολουθεῖ, μὴ τολμῶσα νὰ διαταράξῃ τὰς σκέψεις τοῦ λάτρου της. Ἡ χαραυγὴ ἐφαπλοῦται βαθμηδὸν ἐπὶ τῆς ἀφυπνιζομένης φύσεως. Ἡ μυροβόλος τοῦ λυκαυγοῦς αὔρα ψιθυρίζει διὰ μέσου τῶν φύλλων τῶν δένδρων, τὰ δὲ κελαδήματα τῶν πτηνῶν προαγγέλλουσι φαιδρὰν τὴν ὕψιν τῆς ἡμέρας. Ἡ Εἰρήνη κατέχεται ὑπὸ μεγάλης ψυχικῆς ταραχῆς, ἀλλ' αἱ παρειὰ της δὲν ἀπέλεσαν τὰ ῥόδα των. Μετὰ τινα δευτερόλεπτα οἱ ὀδοποροὶ ἀφίκοντο πλησίον λόφου, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου ἔκειτο τὸ χωρίον, ἐν ᾧ κατῴκουν οἱ γονεῖς της καὶ ἐξ οὗ εἶχεν ἀπαγάγει αὐτὴν πρὸ δύο ἡμερῶν ὁ ἀρχηγὸς Δήμος. Ἀνελθόντες τὸν λόφον οἱ δύο ἐρασταὶ εὐρέθησαν ἀπέναντι μικροῦ ναοῦ, κειμένου εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου καὶ πλησίον τοῦ οἴκου τῆς Εἰρήνης. Ἡ ὠραία ποιμενὶς ἐκρήγνυται εἰς δάκρυα ὡς ἡσθάνθη ἐγγιζοῦσαν τὴν ὄραν τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἡ ἀναπνοὴ της διακόπτεται ὑπὸ λυγμῶν. Ὁ Διάκος θωπεύων τὰς παρειὰς αὐτῆς τῇ λέγει.

— Μὴ πικραίνεσαι, Ῥηνοῦλα μου, ἄφ' οὗ λίγος καιρὸς θὰ μᾶς χωρίσῃ!

Καὶ οἱ δύο ἐρασταὶ ἐπλησίασαν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ. Ἰστανται πρὸ αὐτοῦ, ἀσπάζονται τὸν ἐπὶ τῆς θύρας Σταυρὸν, γονυπετοῦσι καὶ προσεύχονται πρὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὑψούντες τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸν οὐράνιον θόλον. Προσεύχονται ἐν μεγάλῃ συγκινήσει αἱ δύο ἐρωτικαὶ καρδίαι ἐπὶ τῷ σκληρῷ ἀποχωρισμῷ των, καθ' ἣν ὄραν διελύοντο αἱ τελευταῖαι σκιαὶ τῆς εὐτυχοῦς νυκτός, ἥτις ἦνωσεν αὐτάς. Περιέργον! ὁ Διάκος δακρύει κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

Ἐγείρονται κατεχόμενοι ὑπὸ ἀπεριγράφτου συγκινήσεως· συσφίγγουσιν ἀλλήλους καὶ ἀμφοτέρων αἱ παρειὰ καλύπτονται ὑπὸ δακρύων. Μικρὸς ψόφος ἠκούσθη κατὰ τὴν τρικυμιώδη ἐκείνην στιγμήν τοῦ ἀποχωρισμοῦ! Εἶνε ὁ μόνος ἐρωτικὸς ἀσπασμὸς τῆς εὐγενεστερᾶς καὶ σφοδρότερον παλλούσης καρδίας τῆς νέας ἑλληνικῆς γενεᾶς! Ἄφ' οὗ ὁ ἔρωσ ἐχει νὰ ἐπιδεικνύῃ τοιαύτας στιγμὰς, ἃς καυχᾶται αἰωνίως περὶ τῆς εὐγενεοῦς, θείας καταγωγῆς του.

Μετὰ τινας στιγμὰς ἡ μὲν Εἰρήνη εἰσῆλθεν εἰς τὸν πατρικὸν της οἶκον, ὁ δὲ Κλέφτης εἰσώρμησεν ὡς πληγεὶς λέων εἰς τὴν πεδιάδα, ὀδεύων πρὸς συνάντησιν τῶν ἐταίρων του.

III.

Μετὰ τινα χρόνον τὸ λάβαρον τοῦ ἀγῶνος ἀνυψοῦτο ἐπὶ τῶν βράχων τῶν Καλαβρύτων, ὁ δὲ Γερμανὸς ἠυλόγει τοὺς προσερχομένους ἀγωνιστάς. Ἐφ' ὅλης τῆς Δωρίδος καὶ Παρνασσίδος ἐξηπλοῦτο ἡ φήμη τῶν ἀρετῶν, τῶν ἀνδραγαθημάτων καὶ τοῦ μεγάλου ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος ἐνθουσιασμοῦ τοῦ Διάκου. Ἐξέλεγε ἀρχηγὸς ἐν Λεβαδείᾳ, ταχθεὶς νὰ προασπίσῃ τὴν θέσιν, ἐν ἣ ἀπέθανε μαχόμενος ὁ μέγας τῆς ἀρχαίας Σπάρτης γόνος, ὁ Λεωνίδα.

IV.

Οὐρανόμηκες φωτοβόλον σέλας ἀνυψοῖ ὁ μαρτυρικὸς του θάνατος ἐπὶ τῶν βραχῶν τῶν Θερμοπυλῶν, ὑπὸ τοὺς ὁποίους

Η ΤΑΦΗ ΤΗΣ ΑΤΑΛΛΑΣ.

σκιρτώσιν εκ χαρᾶς τα δσά τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαίας Σπάρτης τέκνου· τὸ δὲ βεῦμα τοῦ Σπερχειοῦ ψιθυρίζει τὸ δίστιχον τοῦ ἥρωος:

Γιὰ δὲς καιρὸ ποῦ διάλεξεν ὁ Χάρος νὰ μὲ πάρῃ,
Τώρα π' ἀνδίζουν τὰ κλαριά καὶ βγάξ' ἡ γῆ χορτάρι!

V.

Ὁλίγας ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μάρτυρος μελανείμων παρθένος θρηγεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου, ἐνθα ἀπέπτη ἡ μεγάλη τοῦ ἥρωος ψυχὴ. Περισυνάξασα τὴν διὰ τοῦ αἵματός του βαφεῖσαν χλόην, καίει θυμίαμα, προσευχομένη γονυκλι-

νώς. Εἶνε ἡ Εἰρήνη! Δέεται ὑπὲρ τοῦ ἐραστοῦ της. Ἡ δέησίς της εἶνε ἡ μόνη νεκρώσιμος ἀκολουθία, ἣ τις ἐψάλη ὑπὲρ τοῦ ἥρωος Ἀθανασίου Διάκου.

VI.

Περὶ τὰ τέλη τοῦ 1828 οἱ πένθυμοι ἤχοι τοῦ Κώδωνος τῆς μονῆς τῶν Ἀσωμάτων ἀνήγγελλον τὸν θάνατον νεαρᾶς μοναχῆς. Ἦτον ἡ Εἰρήνη, ἐπιζήσασα μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, θεία βεβαίως οικονομία, ἵνα ἀναγγεῖλη πρὸς τὸν μάρτυρα τὴν ἀνάστασιν τοῦ γένους.

Ἐν Λειψία.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΩΝ ΟΔΟΝΤΩΝ.

Ἐκπαλαί ποιηταὶ τε καὶ αἰδοί, μὴ ἐξαιρουμένης τῆς Ἁγίας Γραφῆς καὶ τοῦ Κορανίου ἐξέμνησαν τοὺς ὡραίους ὀδόντας. Μεταξὺ τῶν νεωτέρων λαῶν πρὸ πάντων οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ Ἄγγλοι ἐπιμελοῦνται πολὺ τοὺς ὀδόντας καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπερπεροῦσιν ὅλων τῶν ἄλλων λαῶν. Ὁραῖοι ὀδόντες εἶνε ἀληθῆς τοῦ προσώπου κόσμος, καὶ ὅπως ἕκαστος προσπαθεῖ ν' ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ προσώπου του στίγμα τι ἢ φλύκταιναν, οὕτως ἔπρεπε νὰ καταβάλλῃ ἐπίσης φροντίδα νὰ λευκαίνῃ καὶ νὰ διατηρῇ ὑγιεῖς τοὺς ὀδόντας, ὅτινες ἀμαυροὶ μὲν ὄντες ἀσχημίζουσι καὶ τὸ εὐεϊδέστατον πρόσωπον, ἐλλειπεῖς δὲ ἢ νοσοῦντες προξενοῦσιν ἀσαφῆ καὶ κακὴν προσφορὰν συμφώνων τινῶν, καὶ τὸ σπουδαιότερον ἀτελῶς μασῶσι τὰς τροφάς, ὅθεν οὐχὶ ὀλίγη βλάβη προσγίνεται εἰς ὅλον τὸν ὄργανισμόν.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ὅλοι σκέπτονται περὶ τῶν πραγμάτων τούτων πάρα πολὺ ἀργά, καὶ διὰ τοῦτο ἀναπόφευκτα πλέον εἶνε τὰ ἄνω μνημονευθέντα κακὰ. Καθῆκον ἄρα τῶν γονέων εἶνε νὰ προσέχωσιν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς ὀδόντας τῶν τέκνων των. Ὡς γνωστόν, ἡ φύσις ἔδωκε τῷ ἀνθρώπῳ δύο ὀδοντοφυΐας, τὴν μὲν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν, τοὺς γαλαξίας, τὴν δὲ διὰ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου. Οὐχ ἤττον γνωστόν εἶνε, ὅτι οἱ γαλαξία φύονται συχνάκις ἐν μέσῳ ἐπικινδύνων ταραχῶν τοῦ ὅλου ὄργανισμοῦ, ἃς δὲν δυνατόν ἐνταῦθα νὰ ἐξετάσωμεν ἐγγύτερον. Παρατηροῦμεν μόνον ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δέον συχνάκις ν' ἀποπλύνῃται τὸ στόμα τοῦ παιδίου διὰ θερμοῦ ὕδατος καὶ μετὰ προσοχῆς νὰ δίδωνται τῷ μικρῷ ἀσθενεῖ σκληρὰ ἀντικείμενα, διότι καταδάκνων αὐτὰ εὐκόλως δύναται νὰ βλάβῃ τοὺς φουμένους τρυφεροὺς ὀδόντας. Ἄφ' οὗ ὅμως ἀναφυῶσιν οἱ ὀδόντες οὗτοι, φροντίς καὶ καθῆκον τῆς μητρὸς εἶνε νὰ διατηρήσῃ αὐτοὺς (20 ὄντας τὸν ἀριθμὸν) ἕως ὅτου ἀναφυῶσιν οἱ σκληρότεροι καὶ διαρκέστεροι. Πρῶτος ὅρος πρὸς τοῦτο εἶνε ἡ καθαριότης, καὶ τοῦ μὲν βρέφους τὸ στόμα δέον νὰ πλύνῃται διὰ σπόγγου, τῶν δὲ πρεσβυτέρων παιδίων, ἐφ' ὅσον ταῦτα δὲν εἶνε εἰς θέσιν ἀφ' ἑαυτῶν νὰ ἐκτελῶσι τὴν καθάρσιν τῶν ὀδόντων των, διὰ λινοῦ ὑφάσματος καὶ ἀργότερον διὰ μαλακῆς ψύκτρας. Ἄφ' οὗ ὅμως μεγαλώσωσι τὰ παιδιά, πρέπει νὰ ἐξαναγκάζωνται νὰ καθαρίζωσι τακτικῶς καθ' ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν τοὺς ὀδόντας καὶ ν' ἀποπλύνωσι τὸ στόμα. Καὶ μεθ' ὅλην ταύτην τὴν περιποίησιν εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποφύγωμεν τὴν σήψιν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ὀδόντος. Διὰ τοῦτο πᾶσα μήτηρ ὀφείλει ἐπιμελῶς νὰ προσέχη, καὶ ἅμα ὡς ἀνακαλύψῃ καὶ τὸ ἐλά-

χιστον σημεῖον φθορᾶς, νὰ ὀδηγῇ ἀμέσως τὸ παιδίον εἰς τὸν ἱατρόν, ὅπως οὗτος γεμίση ἤτοι γομφώσῃ τὸν ὀδόντα. Ἄλλ' ἐνταῦθα ἐπικρατεῖ ἡ πλάνη, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γεμίζωνται οἱ ὀδόντες τῶν παιδίων, καὶ τοῦτο διότι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀντικατασταθῶσιν οὗτοι διὰ τῶν διαρκῶν. Ἐν τούτοις καὶ οἱ γαλαξία πρέπει νὰ τυγχάνωσι τόσης περιποιήσεως, ὅσης καὶ οἱ μόνιμοι, διότι πολὺ περισσότερα πάσχει παιδίον στερηθὲν τῶν ὀδόντων του κατὰ τὸ τέταρτον ἢ πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἀντὶ εἰς τὸ ἕνατον ἢ ἡλικιωμένους· καὶ πρῶτον διότι τὸ ἐλλεῖπον δὲν δύναται ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τεχνητοῦ, καὶ δεύτερον διότι ἕνεκα τῶν σεσηπῶτων ὀδόντων διαφθείρεται καὶ ἡ ποιότης τοῦ σιάλου, ὅπερ φερόμενον εἰς τὸν στόμαχον διαφθείρει τὸ αἷμα, καὶ τοῦτο ἔχει πολὺ μᾶλλον δυσαρέστους τὰς συνεπείας παρὰ τρυφερῶ ὄργανισμῷ ἢ παρ' ἀνδρὶ τριάκοντα ἢ τεσσαράκοντα ἐτῶν. Πρὸς τούτοις παρατηρητέον, ὅτι συχνότατα ὁ πρῶτος μόνιμος γόμφιος ἢ τραπεζίτης ὁδούς, ἀναφυόμενος μετὰ τὸ τετάρτου καὶ ἕκτου ἔτους, θεωρεῖται ὡς γαλαξίας καὶ διὰ τοῦτο μετ' ἀπαθείας βλέπουσι τὴν κατάπτωσίν του. Ὅταν ὅμως αὐτὸς ἐλλείπῃ κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν μόνιμων, ὁ δεύτερος τραπεζίτης οὐδεμίαν εὐρίσκει ὑποστήριξιν, κλίνει πρὸς τὰ πρόσω καὶ προσλαμβάνει θέσιν λοξήν, ὁ τρίτος ἐπίσης νεύει πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ οὕτω γεννῶνται ῥήγματα μετὰ ἀμφοτέρων, ἐν οἷς εὐκόλως ὑπερδύουσι τὰ λείψανα τῶν τροφῶν καὶ προκαλοῦσι σήψιν.

Ἄλλ' ἢ στρεβλὴ θέσις τῶν μόνιμων δύναται νὰ παραχθῇ καὶ διὰ τῆς παραμελήσεως τοῦ ν' ἀπομακρύνωμεν ἐγκαίρως τὰ λείψανα τοῦ γαλαξίου, ὅταν ἀναφύηται ὁ μόνιμος ὁμοίως καὶ ἡ συνήθεια τῶν παιδίων τοῦ νὰ θέτωσι τὸν ἀντίχειρα εἰς τὸ στόμα εἶνε πρόξενος βλάβης, διότι προωθεῖ εἰς τὰ ἔξω τοὺς ἄνω τομεῖς, ὅθεν ἀσχημίζεται καὶ τὸ πρόσωπον λίαν ἐπαισθητῶς.

Ἄφ' οὗ ὅμως ἀναφυῶσιν οἱ ὀδόντες καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν αὐτῶν θέσιν, πρέπει πλέον πᾶσα νὰ καταβάλλῃται φροντίς μὴ μολυνθῶσι καὶ καταστῶσιν ἔρμαιον τῆς σήψεως. Πρῶτον καὶ κύριον μέλημα ἡμῶν εἶνε ἡδη ἡ καθαριότης αὐτῶν. Τεμάχια ἐκ κρέατος καὶ ἄλλων τροφῶν, εἰσχωροῦντα ἀνάμεσα τῶν ὀδόντων ζυμοῦνται διὰ τῆς θερμότητος τοῦ στόματος καὶ ἀναπτύσσουσιν ὀξεῖα καταστρέφοντα τὴν ὑελώδη καὶ ἐλεφαντίνην οὐσίαν τοῦ ὀδόντος. Ἐπειδὴ τὸ ζάχαρι ταχύτατα ζυμοῦται καὶ ἀναπτύσσει ὀξύ, ἔπρεπε κυρίως τὰ παιδιά ἐκάστοτε ν' ἀποπλύνωσι τὸ στόμα, ἐὰν δὲ καὶ μεθ' ὅλας τὰς προφυλάξεις — ἢ μᾶλλον ἀφ' οὗ οὐδεμία ἐγένετο